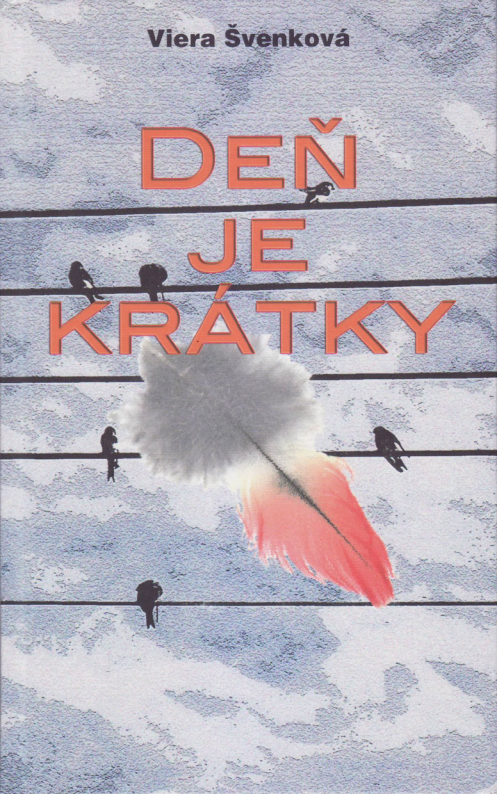

Viera Švenková

DEŇ JE KRÁTKY

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Viera Švenková

DEŇ JE KRÁTKY

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Copyright © Viera Švenková 2016
Cover design © Anna Chovanová 2016
© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o., Bratislava
e-mail: vsst@stonline.sk
<http://www.vsss.sk>

Kniha vznikla vďaka podpore Literárneho fondu SR

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV
spol. s r. o.

Viera Švenková: Deň je krátky
Zodpovedná redaktorka Ingrid Skalická
Obálka Anna Chovanová
Sadzba a tlač Anna Chovanová
Vydanie prvé
Tlač PM Turany
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-912-1

*„Dakedy nájdeš v sviatočný deň starú mater pri Biblii
a nábožnej knihe, a jej dcéry pri románoch alebo dákyh ruč-
ných robotách. Tak sa časy menia!“*

Mikuláš Dohnány, 1850

ĎALŠÍ, PROSÍM

Zakaždým keď sestrička otvorí dvere ambulancie a zahlaholí „Ďalší, prosím!“, vzduch v preplnenej čakárni sa zavlní, pacienti ponorení do seba, odovzdaní osudu, zdvihnú hlavy, odpovedia na sestričkin povzbudivý úsmev. Niektorí sa domáhajú služby, ktorú poskytne sestrička, odbremení tým lekárku a čakareň sa rýchlejšie vyprázdni, potrebujú nový recept na chronickú chorobu, očkovanie proti chrípke, potvrdenie o zdravotnom stave...

Marienu bolí ruka. Len nedávno jej lekárka vypisovala odporúčanie potrebné pri nástupe do zamestnania ako pomocníčka v kuchyni, kde prichádza do styku s potravinami, musí mať hygienický preukaz, ako zázrakom sa uvoľnilo miesto v blízkom penzióne. Na bielenie zemiakov a krájanie zeleniny netreba vzdelanie, mohla by sa uchytiť, zarobiť nejakú korunku. Neubehlo pol roka, a už nevládze, ruky ju neposlúchajú. Do ambulancie vniesla pach cibule, šíril sa z jej odevov a vydychovala ho pokožkou. Lekárka vyzvedá, čo má s rukami, pravdaže, veľmi sa usilovala, prácu potrebuje, z otcovho mizerného dôchodku a jej ešte mizernejšej podpory v nezamestnanosti nevyžijú, preto robila ako besná, na ustaranej tvári sa zjaví bojový výraz, vložila do tej roboty všetko, a kuchárky zneužívali jej ochotu, prikazovali prenášať najťažšie bremená, od rána do večera ťažké debničky so zemiakmi, zeleninou, vláčiť ich od dodávky zaparkovanej na dvore toľkú diaľku, dlhou chodbou a dolu schodmi do pivničného skladu, v kuchyni dvíhať veľké hrnce, dakedy sa jej pod ťarchou podlamujú kolená. Lekárka chápe bezmocnosť ženy, ktorá nevie odhadnúť vlastné sily, do každého pohybu sa vloží celá, až sa jej jedného dňa roztrasú ruky, očervenejú a opuchnú, nič v nich neudrží, ani list papiera. Čo to môže byť? Veď ešte nie som taká stará?

– Nie ste stará, – utešuje ju lekárka, neodváža sa povedať nahlas, že je to vážne, možno bude nutná operácia. – Potrebujete odborné vyšetrenie, pôjdete za neurológom...

– Do nemocnice? – zľakne sa Mariena.

– Za špecialistom, ten rozhodne, – vysvetľuje lekárka. Je unavená, a čakáreň je ešte plná pacientov.

Starý Hyben vyzerá zanedbane, v neupravenom strnisku na tvári akoby ostal pach raňajok, niečo ako cesnaková klobása. Ľudia sú tu biedni. Lekárka sa zaujíma, ako sa drží jeho žena, už druhý rok pripútaná bez pohybu na lôžko.

– Stále rovnako, – zdeptane šomre chlap, ženina choroba je naňho priveľa. Lekárka si zaumieni, že pacientku čím skôr skontroluje. Vyberie sa za ňou, len čo bude mať cestu do tých končín.

O pár dní sa Mariena dostaví znova, potrebuje niektoré predoperačné vyšetrenia.

– Čo bude s mojou robotou, pani doktorka?

– Uvidíme. Nie som veštec.

– Ak nezarobím, budeme hladovať, – obáva sa Mariena.

– Je to až také zlé?

– No, nie je to ľahké. Všetko je drahé, najmä strava. Musím všelijako vymýšľať.

– A čo ste vymysleli?

– Vyrábam zemiakovú nátierku. Uvarím zemiaky, opražím ich na cibulke s množstvom papriky, a potom si tú kašu, ešte teplú, natrieme na chlieb. Aj otcovi chutí.

– Výborne, – pochváli ju lekárka. – Nátierky z obchodu sú drahé a plné chémie. Žijete zdravo a chutne, tak to má byť. – V duchu sa zhrozí, preboha, chlieb so zemiakmi, kam sme to dospeli?

Mariena sa pochvale poteší, zabudne na hroziacu operáciu.

PENZIÓN

Na Janu čakajú obyvatelia penziónu. Je načase očkovať proti chrípke. Aj návšteva lekárky je zmena v nudnom priebehu dňa, možno sa pohovárať, dať sa preklepať, po stý raz si vypočuť tie isté odporúčania. Málo sladieť, málo soliť, čím menej tukov.

– Prekvapuje ma, že sa tak ochotne dávajú očkovať, – hovorí Jana. – Dokonca poslúchli aj radu, že v izbe majú rozložiť cesnak, jeho výpary zabíjajú baktérie...

– To ste im vy poradili? – smeje sa vedúci. – Celý domov páchne cesnakom...

– Ľuďom záleží na zdraví, – uznáva Jana. – Aspoň niečo preň robia...

– Aspoň niečo, ale veľmi málo. To je naša mentalita, – vysvetľuje vedúci. – Ak je niečo zadarmo, treba to brať. Budú hľtať lacné lieky, veď kto už starcovi predpíše niečo drahšie, ale aby si ráno vyšli do parku zacvičiť, ako to robia Číňania, tí tradične húfne vyjdú z úradov a precvičujú chrbticu, no našinec sa nepohne z postele, dosť som sa za celý život narobil, konečne môžem vylihovať ako pán!

Vedúci ju sprevádza dlhou chodbou, podopiera sa palicou. Pred svojou kanceláriou zastane, otvorí dvere a priam sa ukloní: – Pani doktorka, dáte si so mnou kávu?

– Kávičke neodolám, – prikývne.

Usadia sa do kresiel pri konferenčnom stolíku. Chvíľu pohody.

– Rada vás počúvam, – prizná sa Jana.

– Ach jaj, – vzdychá ešte mladý chlap, bývalý horolezec, po ťažkom úraze sa len vďaka svojej zaťatosti postavil na nohy. – Je to tak, raz si hore, raz dolu, ako na lane, keď sa v stene vyskytne problém. Koľko je tu problémov! Koľká byrokracia, nezmyselné predpisy! O tom, aká ťažká je práca

so starými ľuďmi, s ich závisťou zožieranými príbuznými, ani nehovorím. Niekedy to vyzerá tak, že by sme boli najradšej, keby všetci starci pomreli, bol by pokoj.

Pesimistické riaditeľove úvahy jej nepokazili náladu. Tomuto chlapovi dôveruje, verí v jeho silu, v jeho schopnosť prekonávať prekážky. Napokon, čo tí starí ľudia potrebujú? Aby ich niekto vypočul. Aby prejavil záujem. Preto Jana nosí do domova staromódny fonendoskop. Vyhrňte si košeľu, popočúvam vás. Telesný kontakt, sme tu, pri vás, pre vás.

Niektoré „klientky“ ju prekvapujú, napriek veku si udržali optimizmus, dobrú náladu, z celého dlhého života si pripomínajú len to dobré, sprítomňujú si šťastné chvíle, ďakujú za ne osudu. Iné sa sťažujú, život v tomto zariadení nestojí za nič, toto vegetovanie, čakanie na zakaždým rovnaké raňajky, čaj ako z vyvarenej ponožky, otrasný obed a ešte otrasnejšia večera, človek z toho dostane depku, viem, viem, pani doktorka, že proti depresii odporúčate pohyb, pohyb, pohyb, zamestnať telo i myseľ, v penzióne je k dispozícii spoločenská miestnosť, kartárske stolíky, farebné škatule hier, človeče, nezlost' sa, knihy, hučiaci televízor, pred ktorým driemu v kreslách veční spáči...

Pani Kaplanová zriedka vychádza z izby, kontakty so susedmi udržiava len zo zdvorilosti, ale dvere otvára s úsmevom, v radostnej nálade.

– Ako sa cítite? – vyzvedá lekárka.

– Ďakujem, báječne. Nikdy mi nebolo lepšie. Totiž... nikdy som nemala na seba čas. Teraz je to iné. Naplno sa venujem koníčkom, lúštim krížovky, ako ste mi prikázali, aby mi nezlenivel mozog, chodím na prechádzky...

– Múdro, – pochváli ju Jana.

– Často ani neviem, čo skôr, pani doktorka! Aby sa človek rozkrájal! V televízii dávajú zaujímavé filmy, cestopisné, o histórii, o vesmíre. Dozvedáme sa o najnovších vedeckých poznatkoch, dokonca ma baví aj sci-fi. Niekedy z nej ide strach... Niektoré civilizácie predbehli čas, žijú akoby v budúcnosti, v hyperhygienických laboratóriách človečinou už